

Reflexní lokomoce dle Vojty

As.Mgr.Marcela Šafářová, Ph.D.
Klinika rehabilitace a TVL
Výuka pro 1.NMgr.studenty fyzioterapie

Reflexní lokomoce dle Vojty

- Terapeutický systém
- 3 lokomoční vzory /RO, RP, 1.-6.pozice/
- Definováno jednak přesnou výchozí polohou a jednak stimulací ze spouštěvých zón
- Arteficiální vzory, které se neobjevují spontánně v motorice dítěte, vybavitelné pouze reflexně

Analýza motorického chování

1. Spontánní hybnost

2. Posturální aktivita

pohyb závislý na optickém, akustickém nebo čichovém podnětu.

emoční potřeba dítěte

Cílem motorické aktivity je přesunout se někam, nebo vertikalizovat se.

Analýza motorického chování

3. Posturální reaktivita pasivní změna postury

4. Dynamika primitivních reflexů – ubývají tak jak CNS dozrává.

Posturální reakce

- Charakteristická motorická odpověď
- Konstantní, pokud se opakuje, dítě vždy zareaguje stejně
- Odpověď není výsledkem motorického učení, ale výsledek dozrávání CNS
- Je stejná pro všechny děti stejného věku s **normálním vývojem CNS.**

Historie

- Princip RL objevil, když pracoval s dětmi postiženými CP
- Pracoval s ICP dětmi v určitých přesně definovaných pozicích – provokoval určitou hybnost trupu a končetin
- Objevil, že koordinační komplex má lokomoční charakter

Historie

- Vojta: Vyslovil hypotézu, že ty pohybové vzory, které lze vyvolat jsou vrozené
- Teorie byla prokázána v okamžiku, kdy stejný manévr vyvolal i na zdravém novorozenci
- Vyslovil domněnku, že u ICP dětí je patologický průběh pohybu formou „blokády“ CNS

/motorického vývoje/

www.vojta.com

Historie

- Vytvořila se skupina, která pracovala touto metodou a založili /IVG/: vyučují RL v mnoha zemích světa

www.vojta.com

RL

- Nejedná se o volní nácvik a výuku pohybu
- Neučí se tím např. správná chůze, úchop, běh, hod atp.
- Aktivací vrozených fyziologických vzorů se „bombarduje“ CNS poly-modálními stimuly
- Tím se mění – přeprogramuje eferentní informace, která mění funkci svalů /i porce svalů/
- Reakcí na stimulaci je koordinovaná odpověď svalstva trupu a končetin

RL

- Terapeut aplikuje určitý tlak /ne bolestivý !!!/ na exaktně definovaných místech /zónách/ a tělo pacienta je v přesně definované pozici
- Základní pozice pro stimulaci jsou: LNZ, LNB, LNb, klek

Reflexní lokomoce

- 4 základní atitudy

Pozice + stimulace v zónách

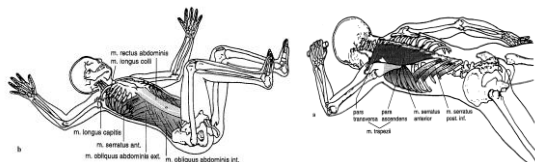
- Podle výchozí polohy těla se při stimulaci vyvolá lokomoční vzor u všech lidí ve všech věkových kategoriích :

- **Reflexní plazení a reflexní otáčení**
- Tyto vzory jsou aktivovány automaticky bez volní spolupráce pacienta

Homolaterální RO

Kontralaterální RP

RO a RP

- Oba modely jsou umělé, arteficiální nenajdeme je plně vyjádřené během vývoje

ALE

- Můžeme je definovat ve spontánní motorické aktivitě dítěte jako parciální vzory

Hypotéza:

- Opakovanou aktivací těchto vzorů /modelů/ se vytváří nebo hledají nová spojení v CNS, a „funkčně blokováná spojení“ se tím obnovují, restaurují
- Záleží na **primární diagnóze**, nepracujeme jenom se svaem jako izolovanou jednotkou, ale zároveň se zdokonaluje komunikace /řeč, postura, pohyb jako celek/

RL kontraindikace

- Horečnatý stav
- Akutní zánětlivý proces
- Silná osteoporóza
- Nádor– v pokročilém stadiu s metastázami, pokud je pacient v onkologické terapii
- Gravidita
- Děti – 3-4 dny po vakcinaci
- Pacienti s velkou dávkou kortikoidů
- Autismus

RL – indikace:

...to ostatní...

RL indikace – dětský věk:

- CP, CKP
- Periferní parézy
- VDT, skolióza
- Dysplazie KYKL
- Torticolis
- Dýchací obtíže – abnormální dechový stereotyp
- Problémy s polykáním, řečí (pokud je příčinou inkoordinace orofaciální aktivity)
- Úrazy míchy a mozky
- Začít s terapií co nejdříve, aby se chybné stereotypy nefixovaly

RL indikace – dospělý věk:

- CMP
- Úrazy mozku a míchy
- Některá primární svalová onemocnění
- Změna svalové funkce, zmenšení síly svalu
- Periferní parézy
- Poruchy hybného aparátu, VAS
- Inkontinence, dysfunkce svalů pánevního dna

Snímky-archiv autora

Parametry RL

- globální vzor pohybu a držení těla
- má výchozí a konečnou pozici
- má automatický průběh /přesun těžiště a vzpřimovací mechanismy/
- obsahuje:
  - 1) druhově specifické vzpřimovací mechanismy
  - 2) automatické řízení polohy těla /posturální reaktibilita/
  - 3) cílenou fázickou hybnost

Reflexní lokomoce dle Vojty

- stimulační zóny jsou použitelné celý život, dospělý pacient zaujímá při stimulaci takovou polohu, která je podobná poloze zdravého dítěte
- sval reaguje na protažení svou kontrakcí, stimulaci zón bude výchozí poloha přímo aktivována protažením svalů, které tuto polohu drží **zóny nepůsobí jen protažení svalů, svaly jsou aktivovány v rámci celého motorického programu**

Reflexní lokomoce dle Vojty

- těžiště (těžiště zůstane někde uprostřed těla)= Na končetiny je přeneseno zatížení, ještě lépe opora.) je přeneseno na opěrné body končetin, tah svalů je směřován přes klíčové klouby /rameno, kyčel/ **distálně k bodu opory**, proximálně leží osový orgán /trup/ a **pohybuje se prostřednictvím klíčových kloubů**
- při **opěrné funkci**, která nastává při vzpřímení v RP a RO se pohybuje jamka klíčového kloubu přes hlavici kloubu

Funkce vázané na RL:

- Kromě svalové aktivity vázané na pohyb při RP či RO dochází také k aktivaci :
  - motoriky **očí** /důkaz, že tato aktivita je zařazena nad mozkový kmen/ pohyb očí má společný směr tahu, jako je pohyb otočení hlavy
  - motorika **orofaciální oblasti** /jazyk ztrácí konický tvar a přesouvá se ke straně, objeví se intenzivní polykání /diferencovaná supranukleární funkce, lokalizace nad kmenem/

Funkce vázané na RL:

- ❑ **močové** funkce, funkce konečníku
- ❑ rozvinutí **mediastina a plic**
- ❑ **sudomotorika, pilomotorika**
- ❑ **erytém**
- ❑ **slinění**

Popis výchozí polohy RP: pacient leží na břiše

- **HLAVA:** na tuber frontale, rotace cca 30st, nesmí být reklinace, lateroflexe, vyhlazení C lordózy
- **ZHK:** volně extendovaná podél těla, rameno v protrakci, ve VRO, loket nesmí zůstat zamčený v extenzi
- **TRUP:** páteř v ose

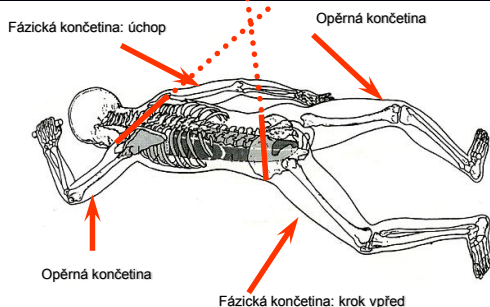
Popis výchozí polohy RP: pacient leží na břiše

- **ČHK:** humerus nasměrovat k vrcholu kyfózy, orientačně zápěstí je v jedné linii s acromionem, loketní jamka v úrovni meatus acusticus
- úhlové nastavení – 120-135° flexe, 30-45° abdukce.
- Linie zápěstí akromion-kyčelní kloub
- loket musí mít **tupý** úhel, cca 45° flexe, akrum volně

Popis výchozí polohy RP: pacient leží na břiše

- **ZDK:** kykl- mírná flexe, ABD, ZRO, ko-flexe cca 40st, mediální kondyl femuru kontaktuje podložku, hlezno-volně, pata je v jedné linii s tuber isch., přesné nastavení akra pro aktivaci patní zóny (DF 90°, supinace), *špička je mimo stůl pouze tehdy, sledujeme-li odpověď na akru, nebo-je-li omezená hybnost v hleznu*
- **ČDK:** volně uložená na podložce, u dospělého EXT, VRO, ADD

Reflexní plazení: kontralaterální vzor

Vojtův princip, 1995

Zóny pro RL

- Velmi podobná nebo identická místa jako ve vývoji
- Např.: MEH, SIAS, MEF

Zóny

- Zóna je definována jako místo, ze kterého lze vyvolat celý model RL
- RP obsahuje 9 zón
- RO 1 zónu + spoušťové body

- Čelistní strana:

- Mediální epikondyl humeru
- Lopatková zóna
- SIAS
- Mediální kondyl femuru

- Záhlavní strana

- Akromion
- Trupová zóna
- Fascie gluteus medius
- Proc.styloideus radii
- Patní zóna

Plánovaná hybnost:

- *To, co se děje, když aktivujete ze zóny, není řízená aktivita.*
- *Popsáním plánované hybnosti si řekneme obsah RP tj. to, co bylo vidět, nebo to, co mělo být vidět a scházelo.*